

عنوان مقاله:

بررسی پنجره های گچی با شیشه رنگی در معماری ایرانی

محل انتشار:

هفتمین همایش علمی پژوهشی توسعه و ترویج علوم معماری و شهرسازی ایران (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 11

نویسنده:

مجید فتحی زاده - کارشناس ارشد هنر اسلامی، عضو هیات علمی دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اصفهان

خلاصه مقاله:

با توجه به اهمیت نقش کاربردی و تزئینی پنجره در معماری، بررسی تحولات مرتبط با آن می تواند به خوبی تفکر معماری و ارتباط آن را با دو حوزه ساخت و ایده مشخص کند. پنجره به عنوان یک عنصر تزئینی و کاربردی در معماری نقش مهمی را در طراحی و ترکیب نمای ساختمان ها برعهده دارد. بر این اساس همواره معماران و هنرمندان ایده های کاربردی، طرح ها و روش های ساخت متنوعی را در آفرینش پنجره های متناسب با سبک های مختلف معماری این سرزمین به کار گرفته اند. اصلی ترین کارکرد پنجره در ساختمان تامین نور است و امروزه شیشه بی شک اولین انتخاب به این منظور به شمار می رود. تا پیش از دستیابی به روش ریخته گری شیشه، روش دمش یا لوله ای تنها امکان دستیابی به قطعات کوچک شیشه جهت به کارگیری در پنجره را ممکن می ساخت. بنابراین قطعات کوچک شیشه باید توسط ساختماده ای دیگر در کنار هم قرار می گرفت و راهکار معماران و هنرمندان ایرانی بهره گیری از گچ و مشبک سازی آن بوده است. شکل پذیری و انعطاف بالای گچ کار با آن را آسانتر کرده و چسبندگی بالای آن به اغلب مواد، انتخاب مناسبی جهت ساخت پنجره های تزئینی به همراه شیشه بوده است. گچ علیرغم جنبه ایستایی و به واسطه نقش تزئینی همواره مورد توجه بوده است. در این مقاله سعی گردیده تا سیر تحول تاریخی پنجره های گچی به همراه شیشه رنگی در معماری ایرانی مشخص شود. در حضور کمبود آثار برج مانده از تزئینات معماری، نگاره ها منابعی هستند که این نقص را جبران می کنند. بنابراین از آثار نگارگران دوره تیموری و صفوی نیز جهت بررسی و تحلیل پنجره های گچی استفاده شده است. با توجه به گستردگی مطالعه، داده ها به روش اسنادی گردآوری شده و با شیوه تاریخی- تحلیلی پردازش و بررسی شده اند. این مقاله نشان می دهد که سابقه استفاده از ترکیب شیشه و گچ در پنجره به پیش از حمله مغولان بر می گردد و در دوره های بعدی تداوم داشته تا جایی که در زمان سطره تیموریان و ترکمن ها از روش های متداول و عالی پنجره سازی به حساب می آمده. اگر چه در دوران صفوی و قاجار نیز از این پنجره ها در تزئین بنا استفاده شده ولی ترکیب چوب و شیشه به تدریج جایگزین این نوع پنجره گردید. در حقیقت مسیر تحول پنجره گچی به همراه شیشه نشان دهنده بستر تاریخی طولانی ساخت ارسی ها در ایران و تاثیر تکنولوژی ساخت و زمینه های هنری در آفرینش این نوع پنجره است.

کلمات کلیدی:

پنجره، معماری ایرانی، شبک، شیشه، گچ.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1180550>

